

att han icke omedelbart vid tiden för den nya avlöningsstatens för fångvårdsstaten trädande i kraft eller den 1 januari 1911, utan först från och med den 1 mars samma år blivit ordinarie innehavare av föreståndarbefattningen vid kronohäktet i Västervik, för åtnjutande av löneförhöjning räkna sig tillgodo den tid från och med den 1 juni 1910 till den 1 mars 1911 han varit förordnad som direktör vid sistnämnda kronohäkte.

Stockholm den 15 maj 1917.

Med undersåtlig vördnad.

Nr 159.

Godkänd av första kammaren den 16 maj 1917.

Godkänd av andra kammaren den 16 maj 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående utredning beträffande användande av papp eller »konstläder» vid tillverkning av skodon.

(Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 16.)

(Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 7.)

Till Konungen.

Uti en inom riksdagen väckt motion har framhållits behovet därav att utredning verkställdes beträffande, i vilken omfattning papp eller så kallat »konstläder» begagnades vid skotillverkning samt att åtgärder vidtoges till allmänhetens skyddande mot sådan varuförsämring.

Enligt vad riksdagen inhämtat, ingår papp eller papppreparat i icke oväsentlig mån såsom arbetsmaterial i vissa fabrikat, som av svenska skofabriker föras i marknaden. Användandet av dylika preparat är i stort sett givetvis ägnat att medföra en icke obetydlig försämring av skodonens slitstyrka och hållbarhet i övrigt.

Riksdagen har från sakkunnigt håll erfarit, att det är särskilt vissa bestämda delar utav ett par skodon, beträffande vilka naturligt läder icke kan ersättas med papp eller papppreparat, utan att skodonens hållbarhet härav väsentligen försämras. Dessa delar äro den så kallade bindsulan eller innersulan, bakkapporna samt klacken. Vidkommande bindsulan och klacken gäller, att dessa delar vid användning bliva utsatta för väta, som papp icke äger på långt när samma förmåga att emotstå som läder. Pappkappor åter äga icke den motståndskraft, som för dessa skodelar är nödig för att vid större påfrestningar en väsentlig deformation av skodonen på grund av kappornas brytande skall kunna undvikas.

Efter vad som synes ådagalagt torde emellertid vid åtskilliga av våra skofabriker papp finna användning till även omförmälda skodelar. Understundom torde inträffa, att papp förekommer i något slags kombination med läder, så att exempelvis i en klack den yttersta och möjligen ännu några klacklappar utgöras av läder, men de övriga av papp, eller att bindsulan täckes med någon tunn läderhinna, vars enda uppgift då torde vara att vid en eventuell undersökning åstadkomma en uppfattning om, att sulan är en ladersula.

I detta sammanhang torde böra anmärkas, att vid fabrikationen av skodon papp ofta kommer till användning även för andra ändamål än de ovan omförmälda. Sålunda användes papp till gelänk (ett stycke, som lägges i botten emellan bindsulan och yttersulan i hålfoten), bottenlägg och annat inlägg, avsett till fyllnad eller stabilisering, varjämte papp eller celluloid funnit användning till tåhättor. Beträffande dessa delar synes emellertid bland sakkunniga den uppfattningen vara rådande, att användandet av papp allenast i oväsentlig mån utövar någon inverkan å skodonens hållbarhet.

Den svenska skoindustrien har under de senare åren kommit till en högst betydlig utveckling. Under det att Sverige tidigare för tillgodoseende av sitt behov av fabriksskodon varit huvudsakligen hänvisat till import, tillverkades år 1914 vid 84 egentliga skofabriker skodon med ett salutillverkningsvärde av 47,892,090 kronor. Genom denna

tillverkning har icke blott det inhemska fabriksskodonsbehovet i huvudsak kunnat tillgodoses, utan jämväl en icke oväsentlig export av skodon kommit till stånd. Men oförmälda utveckling har också medfört den inbördes konkurrens de många skofabrikerna emellan, vilken i samband med de nu uppdrivna råvaruprisen väl i huvudsak måste tillskrivas uppkomsten och utvecklingen av ovan angivna missförhållanden.

Med hänsyn till *dels* den nuvarande omfattningen av den svenska skoindustrien, *dels* vikten och betydelsen av det utav nämnda industri i marknaden förda fabrikat, *dels* ock svårigheten av kontroll från konsumenternas sida över detta fabrikats kvalitéter, har riksdagen icke kunnat undgå att finna motionärernas framställning vara förtjänt av ett allvarligt beaktande. Riksdagen har icke förbisett, att motionärernas framställning angår ett område, beträffande vilket den svenska lagstiftningen hittills icke kommit till någon väsentlig utveckling: varuförfalskningens område.

Emellertid har under senare tider jämväl i vårt land behovet av och kraven å lagstiftning inom berörda område framträtt i allt flera fall och med allt större styrka. Sålunda pågår för närvarande en utredning till åstadkommande av allmän livsmedelslagstiftning. Vidare föreligga utarbetade förslag till lagstiftning mot så kallad illojal konkurrens — vilken lagstiftnings tillkomst givetvis skulle innebära vissa garantier för konsumenterna emot tillhandahållande av underhålliga varor. I samband med sitt övervägande av åtgärders vidtagande i förevarande ämne har riksdagen jämväl fäst sin uppmärksamhet på de bestämmelser, som meddelats genom kungl. förordningen den 13 oktober 1905 angående kontroll å tillverkningen av margarin m. m.

Att de förhållanden, som ligga till grund för ovan oförmälda lagstiftning och förberedelser till lagstiftning, icke i allo hava sin motsvarighet uti dem, varemot de av motionärerna åsyftade åtgärder skulle rikta sig, ligger i öppen dag. Det torde emellertid innebära en följdriktig utveckling av tendenserna i hithörande stycken, att lagstiftningen rörande livsmedelstillverkningen komme att närmast följas av en lagstiftning rörande produktionen av vissa för den stora allmänheten oundgängliga beklädnadsartiklar, och synas de i motionen framhållna omständigheterna giva vid handen, att en dylik lagstiftning är framför allt motiverad för skofabrikationens vidkommande. Såsom ovan anförts torde den uppfattningen vara rådande, att till vissa delar av ett par skodon papp kan komma till användning utan någon väsentlig inverkan å skodons

hållbarhet eller slitstyrka. Då härtill kommer att, enligt vad som blivit inom riksdagen framhållet, förbud emot användande av papp jämväl till sistnämnda skodelar skulle komma att medföra en ökning av produktionskostnader, som icke stode i rimligt förhållande till de fördelar i fråga om fabrikatens kvalitéter, som genom ett dylikt förbud åsyftades, är riksdagen av den åsikten, att ett förbud för användning av »konstläder» och papp vid skotillverkning bör avse allenast de delar av skodonen, till vilka papp icke kan komma till användning utan att skodonens hållbarhet och slitstyrka därigenom försämras, nämligen i främsta rummet bindsulor, bakkappor och klackar; och bör i en blivande lagstiftning i ämnet uttryckligen angivas till vilka skodelar det vore tillåtet att använda papp eller annan ersättning för läder, men tillika stadgas, att för annat ändamål dylika ämnen icke finge begagnas.

Härvidlag är emellertid ytterligare att beakta, att, såsom torde vara påtagligt, de skadliga verkningarna av användandet utav papp till skodonen framträda med långt större skärpa beträffande de skodon, som äro avsedda för en större och långvarigare slitning (arbets- eller promenadskodon) än beträffande finare skodon. Vidkommande tillverkningen av sistnämnda slags skodon, exempelvis balskor och dylikt, torde jämväl vid valet av material göra sig gällande åtskilliga andra synpunkter, än dem, som särskilt beträffande arbetsskodonen borde vara de avgörande, nämligen hänsynen till hållbarheten och slitstyrkan.

Denna skillnad i kraven å skodon av olika arter torde också vara av så avgörande betydelse, att det icke torde kunna undvikas, att vid en eventuell lagstiftning uti det av motionärerna angivna syfte hänsyn till denna skillnad måste tagas. Sålunda torde man vid utarbetandet av nu ifrågasatta lagbestämmelser emot användande av papp i skodon i andra avseenden än till de skodelar, beträffande vilka, enligt riksdagens ovan uttalade mening, användningen av sådant bör anses tillåtet, lämpligen böra räkna med två grupper av skodon, av vilka åtminstone i huvudsak allenast den ena gruppen, nämligen den, som omfattade arbetsskodon i mer eller mindre vidsträckt bemärkelse, skulle behöva beröras av den nya lagstiftningen.

Vid uppdragandet av gränserna emellan dessa båda grupper kunna givetvis olika grunder komma i beaktande. Riksdagen finner sig emellertid icke böra ingå på ett närmare skärskådande av berörda olika möjligheter, utan torde sådan undersökning böra äga rum i samband med den närmare utredning i ämnet, som kan komma till stånd.

Givetvis äro för ifrågavarande ändamål särskilda kontrollbestämmelser erforderliga beträffande såväl tillverkningen inom landet som importerade skoartiklar, i vilket avseende jämväl bör tagas i övervägande, i vilken utsträckning bestämmelser böra utfärdas därom att å skodon skola anbringas tillverkarens eller importörens namn samt stämpel, utvisande till vilken grupp skodonen äro att hänföra.

Med hänsyn till det ovan anförda och då de av riksdagen föreslagna åtgärderna torde äga en icke oväsentlig folkhygienisk betydelse, får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes, efter verkställd utredning om användningen av papp eller »konstläder» vid skotillverkningen inom riket, vidtaga de åtgärder, vartill sådan utredning må kunna giva anledning.

Stockholm den 16 maj 1917.

Med undersåtlig vördnad.
